

Föräldraförsäkring

Referensår

2005

SF0101

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Socialförsäkring

A.2 Statistikområde

Stöd till barnfamiljer

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Försäkringskassan

Adress: Adolf Fredriks kyrkogata 8, 103 51 Stockholm

Kontaktperson: Christian Elvhage

Telefon: 08-786 90 00

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Försäkringskassan

Adress: Adolf Fredriks kyrkogata 8, 103 51 Stockholm

Kontaktperson: Christian Elvhage

Telefon: 08-786 90 00

A.6 Uppgiftsskyldighet

Den officiella statistiken regleras i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. I bilaga till statistikförordningen regleras inom vilka områden det ska finnas officiell statistik. Enligt 2 § i statistikförordningen beslutar en statistikansvarig myndighet om statistikens innehåll och omfattning inom sitt statistikområde. Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik finns i Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik (MIS 2001:1)

Reglerna om rätt till föräldrapenningförmåner finns i lag (1962:381) om allmän försäkring, 4 kap. om föräldrapenningförmåner.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifter gäller enligt Lag (2001:99) om den officiella statistiken och Förordning om den officiella statistiken (2001:100).

A.9 EU-reglering

Nej

A.10 Syfte och historik

Syftet med produkten är att publicera statistik om föräldraförsäkringen inom området stöd till barnfamiljer som Försäkringskassan (tidigare Riksförsäkringsverket) är officiell statistikmyndighet för.

Statistiken har tidigare getts ut som publikationen Socialförsäkring, senast för åren 1997 och 1998. Publikationen har tidigare givits ut under namnet Allmän Försäkring under åren 1963 – 1988. Allmän Försäkring utgör fortsättningen på de statistiska publikationerna Allmänna sjukkassor och Folkpensioneringen m.m. som gavs ut före 1963.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken har många olika användare och användningsområden:

- Försäkringskassan
- Regeringen och Riksdagen
- Myndigheter och länsstyrelser
- Kommuner och landsting
- Forskare och studerande
- Universitet och högskolor
- Företag
- Finansmarknaden
- Branschorganisationer
- Intresseorganisationer
- Internationella organ och organisationer
- Massmedia
- Allmänheten m.fl.

Försäkringskassan har sedan 1997 ett statistikråd med representanter från Arbetsmarknadsverket, Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån (SCB), Premiépensionsmyndigheten och forskarvärlden.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgifter till socialförsäkringsstatistiken och dess delområden Barn, familj och handikapp, Sjukförmåner och Pension hämtas kontinuerligt från socialförsäkringens administrativa register. Dessa register innehåller försäkringskassornas beslut och utbetalningar av socialförsäkringsförmåner. Det är totalundersökningar. Uppgifterna samlas och bearbetas i ett gemensamt datalager för statistikproduktion, Store. Datalagret innehåller även personuppgifter som kommer från Skatteverket och SCB.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ej aktuellt.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Föräldrapenning är ett ekonomiskt stöd som föräldrar får i samband med att ett barn föds eller adopteras. Föräldrapenningen ska göra det möjligt för föräldrar att vara hemma med sina barn längre sammanhängande perioder genom att den täcker upp en del av det inkomstbortfall som föräldern får vid föräldraledighet. Föräldrapenningen syftar till att möjliggöra för både män och kvinnor att kombinera förvärvsarbete med familjeliv.

Den tillfälliga föräldrapenningen ska ge föräldrar ekonomiskt stöd när barn blir sjuka eller när deras ordinarie vårdnadshavare blir sjuk och föräldern behöver avstå från sitt förvärvsarbete. En grundläggande förutsättning för rätt till tillfällig föräldrapenning är att man är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Tillfällig föräldrapenning betalas ut till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda barn under tolv år (i vissa fall 16 år) till följd av sjukdom eller smitta hos barnet eller barnets ordinarie vårdare. Den tillfälliga föräldrapenningen kan tas ut under högst 60 dagar per barn och år. När de 60 dagarna är uttagna kan ersättning betalas ut under ytterligare 60 dagar per barn och år. Dessa dagar kan dock inte tas ut vid den ordinarie vårdarens sjukdom eller smitta.

För ett svårt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan tillfällig föräldrapenning betalas ut under ett obegränsat antal dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst tio kontaktdagar per barn och år från barnets födelse till dess att barnet fyller 16 år. I vissa fall kan tillfällig föräldrapenning också betalas ut för barn som fyllt 16 år om barnet omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Härutöver har en pappa rätt till tio ersättningsdagar i samband med barns födelse, så kallade pappadagar. Vid adoption av ett barn och när två personer utsetts att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn har båda föräldrarna rätt till fem dagar vardera, om de inte kommer överens om annat. I vissa fall kan dagar betalas ut till en annan person än pappan eller adoptivföräldern.

Havandeskapspenning kan betalas ut till en kvinna som i slutet av graviditeten inte orkar med sitt fysiskt påfrestande arbete. Dessutom kan en kvinna, som inte får sköta sitt vanliga arbete på grund av risker för fosterskador i arbetsmiljön, få havandeskapspenning under större delen av graviditeten. I båda dessa fall får kvinnan havandeskapspenning bara om hon inte kan omplaceras till ett annat arbete.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Se B 0 Inledning.

1.1.1 Objekt och population

Populationen består av alla personer som var bosatta eller arbetade i Sverige under 2005. Föräldrapenning på grundnivå är en bosättningsbaserad försäkring, medan föräldrapenning över grundnivå, tillfällig föräldrapenning och

havandeskapspenning är arbetsbaserade försäkringar. Den som lämnar Sverige anses vara bosatt i landet om utlandsvistelsen varar längst ett år.

1.1.2 Variabler

Antal försäkrade som uppburit ersättning, antal barn, utbetalat belopp, antal nettodagar, antal dagar

1.1.3 Statistiska mått

Antal och summor

1.1.4 Redovisningsgrupper

Tid, länskontor, åldersgrupp, kön och omfattning på uttagen dag

1.1.5 Referenstider

Kalenderåret 2005

1.2 Fullständighet

Den officiella statistiken är ett urval av basstatistik presenterad på riks- och årsnivå. I den s.k. övriga statistiken finns ytterligare information om delområdet, t.ex. kvartals- och månadsstatistik, statistik presenterad för barn i olika uppnådda åldrar samt för barn i olika kohorter.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken utgår från registerdata som kontinuerligt samlas in för hela populationen. Det förekommer i princip inte bortfall av ärenden eller personer. Det kan förekomma eftersläpning i utbetalningar, vilket kan påverka statistiken. Det kan i sällsynta fall förekomma fel som uppstår vid inmatning i det administrativa systemet eller vid bearbetning av data.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken bygger på en totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Alla registrerade försäkrade finns i de register som används som källor till statistiken, undertäckning kan i princip inte förekomma. Risken för övertäckning är också liten, personer som avlider, byter medborgarskap, etc. avregistreras inom en månad.

2.2.3 Mätning

Alla uppgifter tas från befintliga register och andra databaser.

2.2.4 Svartsbortfall

Statistiksystemet fångar in alla ärenden som registreras hos Försäkringskassan, bortfall av ärenden förekommer i princip inte. Bortfall av personer förekommer inte heller.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel kan inte uteslutas men är sällsynt förekommande.

2.2.6 Modellantaganden

Ej relevant.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ej relevant.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Grunduppgifter samlas in månadsvis. Den officiella statistiken publiceras årligen och utgörs av sammanställningar för helår.

3.2 Framställningstid

Den officiella statistiken finns tillgänglig cirka fem månader efter referensperiodens slut.

3.3 Punktlighet

Den årliga statistiken utkommer normalt mycket pålitligt i enlighet med punkten 3.2.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Socialförsäkringsstatistiken påverkas av de regler som styr socialförsäkringens förmåner. Regeländringar kan ha stor inverkan på statistiken och försvårar jämförelser över tiden. Sådana förändringar kommenteras dels vid redovisningen dels nedan.

Föräldrapenningen har varit, och är, föremål för regelförändringar. Förteckningen nedan beskriver de förändringar som över tiden skett gällande antalet dagar och ersättningsnivån.

År 1974: Antal dagar 180, varav sjukpenningdagar 180 med en ersättningsnivå på 90 procent.

År 1975: Antal dagar 210, varav sjukpenningdagar 210 med en ersättningsnivå på 90 procent.

År 1978: Antal dagar 270, varav sjukpenningdagar 270 med en ersättningsnivå på 90 procent. Tre av dessa månader kunde tas ut fram till barnets första skolår och då som särskild föräldrapenning. Den särskilda föräldrapenningen fick tas ut under den tid som föräldrarna själva fann lämpligast och kunde användas både vid förkortad arbetstid och vid heltidsledighet.

År 1986: Antal dagar 360, varav sjukpenningdagar 270 med en ersättningsnivå på 90 procent.

År 1989: Antal dagar 450, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 90 procent.

År 1994: Antal dagar 360, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 90 procent. Från och med juli månad 1994 infördes ett vårdnadsbidrag för vård av barn, vilket innebar att lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen togs bort. Vid förmånens tillkomst fanns dock inte någon politisk enighet och vid regeringsskiftet togs förmånen bort samtidigt som lägstanivådagarna återfördes i föräldraförsäkringen.

År 1995: Antal dagar 450, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 80 procent. 30 dagar med sjukpenningnivå förbehölls vardera mamman och pappan. Ersättningsnivån på de reserverade dagarna var 90 procent. Från och med 1995 kan

inte föräldrapenning utges under semester, tidigare kunde en förälder ta ut föräldrapenning samtidigt som han/hon hade semester med full lön från arbetsgivaren. År 1996: Antal dagar 450, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 75 procent. 30 dagar med sjukpenningnivå vardera var förbehållna mamman och pappan. Ersättningsnivån på de reserverade dagarna var 85 procent.

År 1997: Antal dagar 450, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 75 procent.

År 1998: Antal dagar 450, varav sjukpenningdagar 360 med en ersättningsnivå på 80 procent.

År 2002: Antal dagar 480, varav sjukpenningdagar 390 med en ersättningsnivå på 80 procent. 60 dagar med sjukpenningnivå vardera reserverades för mamman och pappan.

Det som tidigare kallades garantinivå heter nu grundnivå, över garantinivå heter numer över grundnivå, och garantidagarna kallas lägstanivådagar.

De delar av föräldrapenningen som är arbetsbaserade har även de varit föremål för förändringar. Ersättningen för sjukpenningdagar på grundnivå exempelvis har ökat från 60 kronor och är idag 180 kronor.

Den tillfälliga föräldrapenningen har också genomgått förändringar. Exempelvis kan även kvinnor sedan 1 juli 2001 ta ut pappadagar, se 0 Inledning för under vilka omständigheter detta gäller. Se nedanstående förteckning för exempel på övriga förändringar.

År 1974: Antal dagar med sjukpenning för vård av sjukt barn var 10 per familj och kalenderår. Sjukpenning för vård av barn som inte var sjukt utgavs med 10 dagar till fader för vård av barn i anslutning till annat barns födelse.

År 1977: Antal dagar med föräldrapenning för tillfällig vård av barn utökades till 12 dagar för 1 barn, 15 dagar för 2 barn och 18 dagar för 3 eller flera barn. Rätten till ersättning gällde om barnet inte fyllt 10 år. Rätten till ersättning utvidgades även till att omfatta också de situationer när den ordinarie vårdaren var sjuk, när en förälder behövde följa ett barn till den förebyggande hälsovården och när en förälder besökte samhällets förskoleverksamhet. I det sistnämnda fallet begränsades ersättningen till en dag per år och förälder.

År 1980: Antal dagar för föräldrapenning för tillfällig vård av barn utökades till 60 ersättningsdagar per barn och år, åldersgränsen höjdes till 12 år för barn födda 1970 eller senare, ersättning utgavs vid sjukdom eller smitta, det krävdes läkarintyg vid sjukdom eller smitta efter 7:e dagen för barnet eller för ordinarie vårdare. Vidare utgavs "faderskapspenning" under 10 dagar per födelse.

År 1985: Föräldrapenning för tillfällig vård av barn ändrades på så sätt att åldersgränsen i vissa fall utökades till att även omfatta barn som fyllt 12 men inte 16 år, ersättning kunde utges till förälder som vårdar ett friskt barn när den andra föräldern besöker läkare med ett annat barn i familjen, båda föräldrarna kunde få ersättning för samma barn och tid när de följde med barnet till läkare eller av läkare ordinerad behandling, faderns särskilda dagar vid barns födelse utökades så att tio dagar utgavs per barn och adoptivfäder fick motsvarande rätt till ersättning vid mottagande av adoptivbarn.

År 1986: Föräldrapenning för tillfällig vård av barn ändrades till tillfällig föräldrapenning och utökades med två kontaktdagar per barn och år för barn som fyllt fyra men inte tolv år. Dessa dagar kunde tas ut vid besök i daghem, skola m.m. inom samhällets barnomsorg.

År 1987: Tillfällig föräldrapenning utgavs till försäkrad med inkomst av anställning *enligt samma beräkning som gällde för korta sjukfall* och också för tiden efter de första 14 dagarna.

År 1988: Tillfällig föräldrapenning fick betalas ut under högst 90 dagar per barn och år. De sista 30 dagarna kunde dock inte betalas ut vid ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. För barn som var yngre än 240 dagar kunde tillfällig föräldrapenning betalas ut bara om barnet vårdades på sjukhus eller tillsynen av barnet var stadigvarande ordnad (t ex genom daghem) och föräldern behövde avstå från förvärvsarbete för att vårda barnet.

År 1990: Den tillfälliga föräldrapenningen byggdes ut med ytterligare 30 dagar och omfattar numera totalt 120 dagar.

År 1992: Reglerna för utbyte av föräldrapenning mot tillfällig föräldrapenning ändrades. Utbyte av föräldrapenning mot tillfällig föräldrapenning kan bara ske om barnet vårdas på sjukhus.

År 1993: Den tillfälliga föräldrapenningens två kontaktdagar kunde tas ut fr.o.m. det kalenderår som barnet fyllde fyra år.

År 1994: Tillfällig föräldrapenning kan utges till föräldrar som har barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) med 10 kontaktdagar per barn och år. Dagarna kan tas ut från barnets födsel till dess det fyller sexton år. För ett barn som fyllt 16 men inte 21 år, när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete p.g.a. barnets sjukdom. Om barnet fyllt 21 år men går i särskolans gymnasieutbildning eller någon av de särskilt inrättade gymnasieskolor som finns för svårt rörelsehindrade elever kan tillfällig föräldrapenning betalas intill utgången av vårterminen det år barnet fyller 23 år. Kravet på barnets närvaro slopas i vissa situationer för rätt till tillfällig föräldrapenning för alla sjuka eller funktionshindrade barn som inte fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Det gäller när föräldern besöker en institution för medverkan i behandling av barnet eller deltar i kurs som anordnas av sjukvårdshuvudman även om barnet inte är med vid besöket eller på kursen.

År 1995: Rätten till tillfällig föräldrapenning kan överlåtas till annan försäkrad som avstår från arbete för att vårda barn i föräldrarnas ställe. Rätten till kontaktdagar gäller även när barnet vårdas i privat omsorg. Tillfällig föräldrapenning, förutom faderns särskilda dagar i samband med ett barns födelse, kan betalas ut till en förälder som är bosatt i Danmark, Finland eller Norge för vård av barn som är bosatt i något av dessa länder. Detta under förutsättning att föräldern arbetar i Sverige och omfattas av svensk lagstiftning eller är att anse som gränsarbetare.

De två kontaktdagarna inom den tillfälliga föräldrapenningen slopades.

År 1996: Samordningsregeln mellan tillfällig föräldrapenning och vårdbidrag utsträcks till att gälla samtliga berörda åldersgrupper, dvs. för barn upp till 16 år.

År 1997: En ny nivå om tre fjärdedels ersättning införs för föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

År 1998: Tillfällig vård i s.k. övergångsboende jämställs med vård på sjukhus för rätt till tillfällig föräldrapenning.

År 2001: En kontaktdag per barn och år infördes för barn i åldern 6 – 11 år. För barn som omfattas av LSS personkrets gäller regeln från barnets födelse till dess det fyller 16 år. Tio pappadagar kan i vissa fall tas ut av annan försäkrad person. Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till annan försäkrad än mamman eller pappan om de varken kan arbeta eller vårda barnet, t.ex. när föräldern är sjuk och får sjuklön/sjukpenning.

År 2002: För dagar uttagna fr.o.m. den 1 januari 2002 gäller att en ny förmånsnivå införs, en åttondels nivå, inom föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

År 2003: Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till föräldrar som vårdar ett barn i hemmet om barnet är yngre än 240 dagar, om alternativet till vården i hemmet skulle ha varit fortsatt sjukhusvård. Vid adoption och för särskilt förordnade vårdnadshavare fördelas de tio dagar som man kan få tillfällig föräldrapenning i samband med ett barns ankomst med fem dagar till vardera föräldern om de inte kommer överens om annat. Kontaktdagarna för barn mellan 6 – 11 år tas bort men finns kvar för funktionshindrade barn som omfattas av LSS personkrets.

En genomgripande förändring av Försäkringskassans handläggningssystem den 30 september 2005 gör att antalet barn i nuläget inte går att räkna unikt för helåret 2005.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Inom Sverige föreligger full jämförbarhet mellan olika grupper eftersom Försäkringskassans administrativa register är de enda datakällorna. Jämförbarheten med andra länder är oftast låg då varje land har sitt regelverk för socialförsäkring.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Det är inte möjligt att sammanvända med annan statistik inom barnfamiljeområdet då tabellerna över den officiella statistiken innehåller sammanställningar inom stora grupper.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Via Internet på www.forsakringskassan.se eller via direktkontakt med Statistikenheten vid Försäkringskassans huvudkontor.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras i form av fasta tabeller.

5.3 Dokumentation

Det finns möjlighet att få tillgång till primärdata. Kontakta Statistikenheten eller www.forsakringskassan.se för vidare upplysningar om ansökningsförfarandet.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Det finns möjlighet att få tillgång till primärdata. Kontakta Statistikenheten eller på www.forsakringskassan.se för vidare upplysningar om ansökningsförfarandet.

5.5 Upplysningstjänster

Försäkringskassan:

Försäkringskassans hemsida: www.forsakringskassan.se
Telefonnummer: 08-786 90 00
e-postadress: britt-marie.winnberg@forsakringskassan.se

2006-04-25